

BUITEN

11^E JAARGANG N^O. 6.

ZATERDAG 10 FEBRUARI 1917.

Foto C. Steenbergh.

DE IJSVREUGDE OP DE HEERENGRACHT BIJ DE RAADHUISSTRAAT TE AMSTERDAM.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE BELANGWEKKENDE GESCHIEDENIS VAN MEVROUW	
BALFAME, DOOR GERTRUDE ATHERTON (6).	BLZ. 62
COLIN MAILLARD, DOOR G.	63
DE IJSVREUGDE, DOOR L., (GEÏLLUSTREERD)	BLZ. 61, 64-67
SNEEUW IN HET VOLKSGELOOF, DOOR F. W. DRIJVER	BLZ. 65
VAN KOU GESPROKEN, DOOR L. F. H.	66
HET HEILIGE VERBOND, DOOR S.	68
SMOKKELWEGJE, DOOR P. E. W. K.	68
DE ARCHITECTUUR IN POLEN, DOOR C., (GEÏLL.)	BLZ. 69-71
HET VERZWEGEN LEED, DOOR FRANS HULLEMAN	BLZ. 70
HET AMERIKAANSCH DUEL, DOOR EWALD GERHARD	
SEELIGER (12)	71
SLACHTOFFERS VAN DEN WINTER, DOOR J. H. BONNS, (GEÏLL.)	72
EEN GRAPPIGE LANDSTORMMAN, DOOR G.	72

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts., daarna wordt de prijs 25 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

De belangwekkende geschiedenis van Mevrouw Balfame

(6) DOOR GERTRUDE ATHERTON.

DAAR zij een helderdenkende en vastberaden vrouw was met een groote mate van zedelijken moed, was zij slechts een oogenblik uit het veld geslagen. Zij legde haar kaarten neer, deed de deur open en trad de groote zaal der club binnen. Daar zag zij, hoe aan het andere einde der zaal een groep mannen haar echtgenoot omringde, op één uitzondering na bijna allen even opgewonden als hij. Deze uitzondering was Dwight Rush, die zijn eene hand op Balfame's schouder had gelegd, en die hem zacht scheen toe te spreken. De kleine Maude Battle snelde op haar toe, en vatte haar arm.

„O, m'n beste mevrouw Balfame,” hijgde ze, „breng hem toch naar huis. Hij doet zoo — raar. Hij sleurde drie meisjes van hun partners af, en de jongelui zijn woedend. En zijn taal — o, 't was verschrikkelijk.”

De vrouwen en meisjes stonden in groepjes opeengedrongen, op Alys Crumley na, die, zooals vagelijk tot mevrouw Balfame doordrong, bezig was te schetsen. Hun oogen waren gericht op de groep aan het uiteinde der zaal, waar Rush nu bezig was te probeeren de zwaarlijvige, zwaaiende gestalte naar de deur te krijgen.

Mevrouw Balfame liep direct naar haar verhitte en woedenden echtgenoot. „Je bent zeker niet goed in orde, David,” zeide zij kortaf. „In al de jaren van ons huwelijk heb je je nooit zoo aangesteld. Ik ben er zeker van, dat je op 't punt bent de typhus te krijgen — —”

„Loop naar de hel met je typhus!” schreeuwde meneer Balfame. „Ik ben dronken — dat is 't eenige wat me mankeert, en als ze me maar bij 't buffet willen laten, zal ik nog wel dronkener worden. En jij maakt dat je hier vandaan komt.”

Mevrouw Balfame wendde zich tot Dr. Anna, die naast haar de zaal was doorgelopen. „Ik weet zeker dat 't koorts is,” zeide zij beslist, en de trouwe Anna knikte wijs. „Je weet dat drank nooit invloed op hem heeft. We moeten hem naar huis zien te krijgen.”

„Huh!” sarde Balfame, „jullie met z'n tweeën mij naar huis krijgen! Ik ben niet zoo dronken of daar zie ik de mop nog wel van in. Wat jou mankeert is, dat je denkt dat ik je schande aandoe, en jij wilt doorgaan met de baas van dit stelletje te wezen. Maar ik zeg je, dat ik d'r meer dan genoeg van heb om altijd van jou te hooren dat ik maar buitenshuis moet gaan eten, als jij hier op matinee bent, in je vervloekte Vrouwenclub. Vrouwen hooren thuis te wezen. Breien is allemaal goed en wel”. Hij lachte luid. „Maar blijf dan thuis bij 't vuur om sokken voor je man te breien. Voor

mijn part kun je d'r 'n pijp bij rooken, net as mijn oudje dee'. Jullie vrouwen hebben met z'n allen nog niet de hersenen van één flinken kerel, en toch zou jullie de president van de Vereenigde Staten gek kletsen! —”

Hij stond op het punt zijn meening over de uitgaande kringen van Elsinore ten beste te gaan geven, toen een staccato-hoest den woordenvloed onderbrak. Mevrouw Balfame wendde zich met superbe verachting af, en haar gelaat was doodsbleek.

„De sexe-jalouzie waarover we zoo vaak gepraat hebben!” Haar heldere toon was van 't begin af aan duidelijk de geheele zaal door verstaan. „Hij moet naar huis gebracht worden.” Zij keek Dwight Rush aan en zeide innemend: „Ik ben ervan overtuigd dat hij met u wel zal meegaan. En hij zal zijn excuus aan de Club maken als hij weer geheel normaal is. Ik zal nu weer naar ons spel terug gaan.”

Zij hield het hoofd erg hoog terwijl zij de lange zaal afliep, doch zij klemde de kaken op elkaar, haar neusvleugels trilden, en een nauw oogenspleetje staarde en gloeide.

De onvoorziene situatie had de vuren van toorn doen ontvlammen, die in haar binnenste reeds smeulden, en zij kon ze niet zoo gauw als ze wel wenschte weder blusschen. Tot groote verbazing van de bridgespeelsters, die haar de speelkamer uit, en ook weder in gevolgd waren, zonk zij in een stoel neer en barstte in tranen uit. Doch het gelukte haar, heel stilletjes in haar zakdoek te huilen, en eenige oogenblikken daarna was zij haar stem reeds weder meester.

„Hij heeft mij te schande gemaakt!” riep zij bitter uit. „Ik moet bedanken voor de Club.”

„Geen kwestie van.” De dames drongen vol medegevoel om haar heen. „We zullen je allemaal trouw blijven,” riep mevrouw Battle. „De mannen zullen hem wel eens flink onder handen nemen, en hij zal een verontschuldiging aan de Club schrijven en daarmee is het uit.”

Deze vriendinnen, oude, en ook van lateren datum, waren eigenlijk een beetje verlegen met de zaak, want nooit nog had iemand mevrouw Balfame zien huilen. Vagelijk betreurden zij het, al was de provocatie ook groot, dat zij was afgedaald tot het niveau van het gewone vrouwendom. Het was alsof zij getuige waren van een nieuw hoofdstuk in haar leven, en inderdaad waren zij dit ook.

Mevrouw Balfame snoot haar neus. „Neem me niet kwalijk,” zeide zij. „Ik had 't nooit kunnen gelooven als iemand mij gezegd had dat ik nog eens zoo aan mijn aandoening zou toegeven, maar — maar —” Wederom klemde zij de tanden op elkaar en schoten haar oogen vuur. „Ik heb vreeselijke hoofdpijn. Ik moet naar huis. Ik kan niet blijven tot 't spelletje uit is.”

„Ik zal je naar huis brengen,” zeide Dr. Anna. „O, die bruit!”

De andere dames kusten mevrouw Balfame, zetten haar hoed recht, en vergezelden haar naar het autotje, dat Dr. Anna naar den achteringang van het Clubgebouw had gebracht. Zij glimlachte flauwtjes tegen de vrouwengroep, en raakte even haar voorhoofd met een vinger aan. Zoodra het wagentje het terrein af was, en buiten het bereik van glurende oogen, deed zij geen verdere pogingen om zich te beheerschen, doch stortte haar gansche ziel uit voor de eenige persoon die zij ooit geheel vertrouwd had. Zij vertelde haar vriendin al de heimelijke verschrikking van haar leven, haar haat en walging voor David Balfame; alles, behalve haar besluit om hem te doden, wat zij in deze voor haar nieuwe opwinding, waaraan haar zenuwgestel onderhevig was, vergat.

Dr. Anna, die vele dergelijke bekentenissen had aangehoord, doch die koppig gehoopt had, dat het geval van haar vriendin niet zòd erg zou zijn, als het oppervlakkig leek, was blij, dat zij geen paard mende; zacht als ze was, zou zij zichzelf vergeten en het dier geranseld hebben om haar eigen gevoelens te luchten.

„Je moet je laten scheiden,” zeide zij tusschen de tanden. „Heusch. Ik zag Rush naar je kijken. Die uitdrukking in een man z'n oogen is niet te miskennen. Je moet, je moet je van dien bruit laten scheiden.”

„Nee, dat wil ik niet!” Mevrouw Balfame's kalmte keerde plotseling terug. „En je moet maar probeeren te vergeten dat ik me zoo heb laten gaan en. . . je dit allemaal verteld heb.” Zij vroeg zich af wat ze wel verteld had. „Ik weet wel dat ik jou niet behoef te vragen er nooit over te spreken. Maar een scheiding! O neen. Als ik bij hem blijf zullen ze medelijden met mij hebben en me trouw blijven, maar als ik me van hem laat scheiden — dan zou ik niets anders zijn dan een gescheiden vrouw meer. Elsinore is Newport niet. Bovendien zouden ze voelen dat ik hun medegevoel niet meer noodig had. Na een tijdje zouden ze me vrijwel alleen laten staan.”

„Ik kan niet zeggen, dat ik veel voor je argumenten voel,” zeide Dr. Anna. „Je zoudt Rush kunnen trouwen, en naar New York gaan.”

„Maar je weet dat ik meen wat ik zeg. En zit er nu maar niet over te tobben, lieve Anna.” Zij boog zich over de verwonderde doktores heen en gaf haar een hartelijken kus. „En omdat ik niet erg demonstratief ben, weet je dat ik dit ook meen. Je moet niet tobben over mij. Ik heb nu 't excuus dat ik noodig had, en ik zal me nu wat tweedehandsche meubelen koopen en een van de oude is, kan hij geen woord er tegen zeggen, en hij zal zich tegenover mij nu wel kalm houden, want de mannen zullen hem er wel toe dwingen, zijn excuus tegenover de Club te maken. Ik zal hem met een echtscheiding dreigen, en dat alleen al zal wel maken dat hij zich behoorlijk gedraagt, want het zou hem een heele boel

meer kosten om mij een jaargeld te geven dan om het oude huis gaande te houden zooals nu."

„Dat is geen argument dat gewicht in de schaal legt bij een man die doorgaans dronken is. Maar vrouwen zijn zonderlinge wezens. Echtscheiding is een mooie, barmhartige instelling, en nu verkies jij uit vrijen wil onder één dak te blijven wonen met een bruijt. Enfin, 't zal je eigen dood nog ten gevolge hebben. Hier zijn we er. Ik moet me haasten om voor m'n medicijnen te gaan zorgen. Ik verwacht ieder oogenblik een oproep om bij Houston te komen. 'n Kleintje, weet je. Wel te rusten."

VI.

Mevrouw Balfame ontsloot de deur van het donkere huis. Zaterdag was het Frieda's uitgaansavond.

Tegen haar zuinige gewoonten in, stak zij verkwistend alle lichten op de benedenverdieping aan, en zette de vensters open; zij voelde een alles overstemmend verlangen naar licht en lucht. Doch daar zij wenschte te denken en plannen te maken met haar gewone helderheid, ging zij dadelijk naar de provisiekast om naar voedsel te zoeken; zij voelde zich nog steeds opgewonden.

Morgen zou het Zondag zijn, en de lunch bestond des Zaterdags altijd uit de resten van het diner van Vrijdags. Zaterdag dineerde zij in de Club. Derhalve vond mevrouw Balfame niets om haar kalm wetenschappelijk plan te volvoeren, en moest zij zich tevreden stellen met droog brood en een blikje sardines. Zij was bezig deze laatste lekkernij te openen, toen de voordeurbel ging.

Zij fronste de wenkbrauwen, doch liep vlug naar de deur. Het gif kon per slot wel eens niet volkomen onnaspeurlijk zijn, en zij moest een onaantastbaar alibi kunnen bewijzen; zij had het plan, om om tien uur met hoofdpijn naar bed te gaan, opgegeven, en zou om tien uur, wetend dat dan verscheidene van haar kinderlooze vriendinnen tehuis waren, hen opbellen, en hen opgeruimd danken voor hun sympathiebetuigingen van dien middag. Toen zij echter Dwight Rush op de stoep zag staan, sloot zij de deur hem voor de neus.

„Laat me binnen!" zeide hij bedelend.

„Neen," zeide zij zacht-streng. „Dat doe ik niet. Na zulk een scène? Ik moet voorzichtiger zijn dan ooit. Ga direct weg. Ik tenminste zal zorg dragen, dat me geen verwijten kunnen treffen."

„Och!" Hij onderdrukte de natuurlijke uitdrukking van mannelijke ergernis. „Als je me niet binnen wilt laten, dan zal ik hier zeggen wat ik te zeggen heb. Wil je je van dien bruijt laten scheiden en mij trouwen? Ik kan je op een dozijn gronden een echtscheiding bezorgen."

„Scheiden wil ik niet, nu niet en nooit." Mevrouw Balfame zeide dit met hooghartige beslistheid. „Ik verfoei het woord." Toen voegde zij er vriendelijk aan toe: „Maar denk niet, dat ik ongevoelig ben voor je vriendelijkheid. En nu moet je heengaan. De Gifnigen wonen hier op den hoek, en zij komen altijd vroeg thuis."

„Er zijn al een heeleboel weggegaan, met inbegrip van Balfame. Hij heeft den avond bedorven." Rush staarde haar aan en knarste op de tanden. „Bij God! Ik wou dat we nu de dueltijden nog hadden. Dan daagde ik hem uit. Je hebt maar één woord te zeggen, dan zoek ik nog ruzie met hem. Hij draagt een revolver bij zich, en er is geen jury in 't geheele district Brabant, die me niet zou vrijspreken, als ik zelfverdediging aanvoerde. Mijn geweten zou me evenmin kwellen als wanneer ik een dollen hond had neergeschoten."

Mevrouw Balfame snakte even naar adem, wat hij ten onrechte voor afgrijzen hield. Doch de verleiding had haar te pakken. Waarom ook niet? Het kon wel eens lang duren voor zij zelve een gunstige gelegenheid kreeg. Net iets voor Dave om er op uit te gaan en een maand weg te blijven. Doch de verleiding verdween ook weder even spoedig. De menschelijke natuur is te ingewikkeld dan dat enig sterveling haar zou kunnen terugbrengen tot den regel van drieën. Hoewel zij zich zonder eenige gewetenswroeging van haar echtgenoot zou kunnen ontdoen, schrok haar geweten er toch voor terug, om een eerlijk burger als Dwight Rush tot moordenaar te maken.

Zij sloot de deur zonder verder iets te zeggen, wel wetend, dat hij geen genoegen zou nemen met een mondelinge weigering om een dergelijk aanbod aan te nemen. Hij ging langzaam de stoep af. Doch een oogenblik later kwam hij vlug weder terug, liep een paar meter de veranda af, en stak zijn hoofd door een open venster.

„Ik wou nog even iets zeggen!"

Zij ging juist voorbij de deur der zittkamer en bleef staan.

„Belooft me, dat, als je ooit in moeilijkheden verkeert, je mij dan zult laten roepen. Niemand anders; dat wil zeggen, geen anderen man. Dat ben je mij tenminste verplicht."

„Goed, ik belooft het." Zij zeide dit op zachteren toon en glimlachte.

„En sluit die ramen. Het is niet veilig de deuren en ramen van de veranda op dit uur nog open te houden."

„Ik was van plan ze te sluiten voor ik naar boven ging. Maar — misschien zul je het begrijpen — het rook in huis naar tabak en drank — naar hem!"

Zijn antwoord was onverstaanbaar, doch hij trok de ramen driftig neer, en zij deed de sluiting er op, nogmaals glimlachende voor zij het licht uitdraaide.

Zij keerde naar de eetkamer terug, met afkeer aan voedsel denkend, doch vastbesloten te eten tot haar hoofd weder normaal aanvoelde. Zij was niet van plan tegen haar man te spreken indien hij terug mocht komen, want zij had besloten op een canapé

in de naaikamer te gaan slapen en de deur af te sluiten, doch haar toon en geest moesten luchthartig zijn als zij met haar vriendinnen telefoneerde.

De telefoonbel klingelde. Zij fronste de wenkbrauwen, doch beantwoordde den oproep even vlug als zij de voordeur had geopend. Tot haar verbazing hoorde zij de stem van haar man.

„Zeg eens," zeide hij met dikke tong, „ik heb spijt van wat ik gedaan heb. Ik belooft in geen maand weder een druppel aan te raken. 't Spijt me ook dat ik voor een paar minuten in huis zal moeten komen. Ik heb geen plan om vannacht in huis te blijven slapen, omdat ik 't beter vind je tijd te laten om over je woede heen te komen. Je hebt trouwens alle reden om kwaad te zijn. Maar ik moet naar Albany, voor politieke zaken, ik moet er vanavond nog heen, en daarom moet ik wel thuiskomen om m'n valies te halen. Jij zult het zeker niet willen inpakken, he? Als je het doet hoef ik niet zoo lang te blijven. Ik moet alleen zelf maar wat papieren bij mekaar zoeken." Mevrouw Balfame antwoordde op den ouden huisvrouwelijken toon, die hem zoo dikwijls op de tanden had doen knarsen: „Ik stel nooit iemand in jouw toestand voor iets aansprakelijk. Natuurlijk zal ik je valies inpakken. En wat meer zegt, ik zal zorgen dat er een glas limonade met geest van ammoniak erin voor je klaar staat. Je moet nuchter zijn voor je op reis gaat."

„Goed zoo. Je bent de beste van 't bovenste plankje! Doe er ook wat broom in. Ik ben bij Sam, en zal even overloopen, ik heb wat lucht nodig. Als je zoo aardig blijft, zal ik wat moois voor je meebrengen uit Albany."

„Ik heb een nieuw chiffon-fluweelen taschje nodig, en ik wou graag dat je het in New-York kocht," voegde zij er practisch bij. „Ik zal opschrijven hoe het er precies uitziet, en de beschrijving in je valies doen." „Goed zoo. Ga je gang maar." Er klonk groote verlichting in zijn stem, en terwijl haar brein met bliksemsnelheid werkte, en haar oogen slechts een bleek streepje licht waren, trok zij verachtelijk haar lip op voor de kinderlijkheid van haar man, terwijl zij de spreekbuis weder aan den haak hing.

Zij maakte een glas limonade klaar, deed er de gewone hoeveelheid geest van ammoniak in, en wat broom, (een fleschje van elk dezer ingredienten werd voor onmiddellijk gebruik in het buffet bewaard) liep toen snel naar boven, en keerde terug met het kleurlooze vocht dat zij ontvreemd had uit de kast van Dr. Anna.

Haar wetenschappelijke vriendin had de opmerking gemaakt, dat één druppel voldoende zou zijn, doch daar zij zelf een vrouw zonder meer was, verdubbelde zij de dosis, om zeker van haar taak te zijn. Toen zette zij het glas op een goed zichtbare plaats, midden op de tafel. Het half-geopende blikje sardines en het bord met brood werden geheel vergeten, en nogmaals liep zij vlug naar boven, ditmaal om de kleeren, die hij niet meer nodig zou hebben, in te pakken.

Zij verrichte deze vrouwelijke plicht met vaardigheid, en vergat niets, zelfs niet het haargroeimiddel, een flesch cascara-tabletten, een paar bruine glacés die hij placht te dragen als hij in gala was, en een detective-roman. Toen schreef zij een nauwkeurige beschrijving van het allernieuwste op het gebied van handtaschjes op, en spelde deze op zijn smoking. Het valies was een alibi op zichzelf.

Toen zij het had gepakt en dicht gesespt, en het naar beneden naar de eetkamer had gedragen, keerde zij naar haar kamer terug en draaide den sleutel in het slot om. (Wordt vervolgd).

COLIN MAILLARD.

Zoo noemen de Franschen het spelletje, dat in andere landen blindemannetje, blinde Kuh of blindman's buff wordt genoemd.

Men verbindt aan die benaming een oud heldenverhaal uit den jare 999, toen Jean Colin uit Luik de reus Goliath was, die zwaard en speer versmaadde, doch een geweldigen hamer zwaaide. Waar hij vooraan streed bezorgde hij de overwinning, tot hij zijn meester vond in den Graaf van Leuven. In een beslissend gevecht kwamen deze twee man tegen man te staan, waarbij de Graaf hem, vóór de woeste hamerslag hem treffen kon, met een speer in het gezicht wist te stooten, wat Jean Colin zijn beide oogen kostte. Reeds achtte de Graaf door dien behendigen stoot den strijd gewonnen, waar toch de gevreesde reus buiten gevecht gesteld moest zijn. Evenwel, het was Colin's laatste victorie. Zich oprichtend van den schok stond de blindgeworden reus weer overeind en schreeuwde zijn makkers toe hem mede te voeren in 't heetst van het gevecht. Daar schreed hij op de dichte rijen vijanden toe en zwaaide zijn hamer zoo geweldig, dat hij nog tal van vijanden verpletterde en in hun gelederen een onbeschrijflijke angst en schrik bracht. Zijn volgelingen hervatten moed, volgden hem op zijn hielen, deden de Leuvenschen terugdeinzen en joegen hen ten slotte op de vlucht.

Robert de Vrome, toen koning van Frankrijk, was vol bewondering voor dit merkwaardige heldenfeit. Colin-Maillard was een man naar zijn hart en hij overlaadde den blinden held met geschenken en eerbewijzen, zelfs moesten de speellieden aan zijn hof een pantomime inelkaarzetten en ten tooneele voeren, waarvan Colin-Maillard's laatste gevecht het onderwerp was. Algemeen vond dit melodrama bijval en het werd zoo populair, dat binnen korten tijd de kinderen bij den weg Colin-Maillard speelden.

Het zoeken van den blinde naar zijn vijanden werd geblinddoekt uitgevoerd, de blindeman kreeg een stok, tal van zachtere wijzigen onderging het spel, en — al zijn de reuzen en de oude koningen vergeten, het spel heet nog steeds Colin-Maillard.

DE IJSVREUGDE. OUD-HOLLANDSCH IJSVERMAAK AAN DEN Y-KANT BIJ DE MARTELAARSGRACHT.
Naar de ets van H. Schoute.

DE IJSVREUGDE.

WE begonnen al te denken, dat het uit was met de echte Hollandsche winters. Dat de winter voor ons land was geworden een in alle opzichten somber stemmend jaargetijde, met koude, regen, mist, hagel, op zijn best wat sneeuw, met bijna elken dag grauwe bewolkte luchten, die hardnekkig den zonnestralen een doortocht weigerden, kortom, een jaargetijde waaraan de grootste optimist geen andere lichtzijde wist te ontdekken dan dat het voor de rest van het jaar des te meer waardeering bracht.

Maar gelukkig, nóg heeft hij ons land niet vergeten, de èchte winter, met zijn — vooral thans — niet te ontkennen onaangenaamheden, maar ook met zijn groote vreugden, de winter met zijn vorst.

Eindelijk is er weer ijs in Nederland! Het kwam, toen wij het niet meer hadden verwacht, in de tweede helft van Januari, waarin een jaar geleden het water ons land zoo geweldig teisterde. En niet zonder verbazing bemerkten wij, dat het blééf vriezen en de vele vaarten van Nederland werden tot even zoovele ijsbanen, kostelijke wegen voor den schaatsenrijder. Zelfs geschiedde het wonder, dat de dooi uitbleef, nadat de Amsterdamsche IJclub haar baan voor hare leden had opengesteld.

Het ijs brengt een genot, dat de veel bezongen lente, zomer

en herfst niet kunnen bieden, en dat voor den schaatsenrijder — en hoe vele Nederlanders beoefenen deze oude populaire sport! — alle genietingen te boven gaat. En met den ouden Bogaers zegt hij :

Noem het een weelde, bij 't suizen der blâren,
's Zomers de koelte te drinken in 't woud,
's Avonds te mijm'ren aan d'oever der baren
Onder een hemel, besprenkeld met goud;
't Luwtje nogtans der belommerde dreven,
't Starrengeglim op het golvend verschieet;
Moest ik er 't ijs en de schaatsen voor geven,
(Lach, wien het lust !) ik begeerde ze niet.

Het ijs brengt wonderen tot stand. De bedachtzame, ietwat stijve Nederlander wordt een ander mensch, zoodra hij de schaatsen onder heeft en beweegt zich luchtig en bevallig over het ijs of snelt voorwaarts op een wijze, die met alle regelen der bedachtzaamheid in strijd is.

Het ijs brengt verbroedering te weeg. Alle geschillen, alle twistpunten — hoevele kennen wij Nederlanders er niet! — zijn vergeten. Daar rijden geen anti-revolutionnaires, liberalen, katholieken of sociaal-democraten, ook geen anti- of productschers, maar minnaars van de edele schaatsensport, die elkaar op prettige manier bejegenen. Zelfs onze eeuwige lust tot critiek, tot honen, tot uitlachen is tijdelijk verdwenen. Scharrelt er iemand op zonderlinge wijze, een dronken pinguin gelijk, over de baan, dan wenschen we hem met meegevoel, en denkend aan den tijd, toen we ons op dergelijke manier op de schaatsen voortbewogen, in stilte toe, dat hij weldra de edele kunst machtig moge zijn. Vinden soms minder aangename botsingen plaats, dan beseffen we dadelijk, dat er geen reden tot toorn is, omdat van opzet geen sprake kan zijn, wat bij botsingen te land, b.v. met de fiets, gewoonlijk geheel vergeten wordt.

De schaatsenrijdende Nederlander is de Nederlander op z'n best. Het is misschien niet alleen het

genot op die ijzers te drijven,
't Ruim te doorkruisen in gonzende vlugt!
Bogen op 't galmend kristal te beschrijven,
Zacht gedodeind, als gewiegd op de lucht,

Foto C. Steenberghe.

DE IJSVREUGDE BIJ DEN WESTEINDER-PLAS TE AALSMEER.

zoals Bogaers het beschrijft, dat hem zoo tevreden, opgewekt, levenslustig stemt, dat de Hollandsche zwaartillendheid van hem doet wijken. De zuivere vries-koude, die zoo krachtig het gevoel wekt, dat je lééft te midden van veel wat dood en verstijfd is, draagt er het hare toe bij.

Het ijs toovert kostelijke tafereeltjes te voorschijn en biedt de gelegenheid winterlandschappen van vaak geheel eenige schoonheid te bewonderen. Het is waarlijk geen wonder, dat zoovele onzer oud-Hollandsche schilders er door geïnspireerd werden. Maar al te weinig meer vertoont zich aan ons oog een ijsvreugde, als zij vaak etsten of op het doek brachten. Zie me die plaat op de vorige blz., reeds vroeger in ander verband door ons opgenomen, eens aan! Dat krijgen we niet veel meer te zien, en tenminste niet aan den IJ-kant! Zijn de winters minder streng geworden? Het schijnt wel zoo. Maar we gelooven, dat de schuld ook voor een niet gering deel ligt bij de wreedelijk ijsbrekende stoombooten, die onze voorvaderen niet kenden. Zonder hun werk zou bijvoorbeeld Amsterdam in zijn Heeren-, Keizers- en Prinsengracht een driedubbel gordel van prachtig-beschutte ijsbanen bezitten, terwijl thans voornamelijk nog gedeelten van de Keizersgracht voor 't ijsvermaak gelegenheid bieden.

Maar er is nog genoeg, waaraan het oog zich verlustigen kan, ook al behoort het arren op het ijs (wellicht omdat dikwijls juist de breedste vaarten, die hiervoor het best gelegenheid zouden bieden, zoolang mogelijk voor het verkeer te water worden opengehouden) helaas tot de zeldzaamheden. Reeds het begin van een baan, het kraampje met de vlag, wier wapperend rood, wit en blauw zoo helder en fleurig afsteekt tegen het strakke verstijfde landschap, de baanveger, met den bezem in zijn dik-bewante handen, de rijen mannen en vrouwen, die zich de schaatsen onder de voeten binden en onder wie vaak vooral de meisjes — zij weten wel wat zij doen! — zich met helkleurige mutsen of truien hebben getooid, die haarzelve voor koude behoeden, doch tevens alle koude, zoo die er nog is, uit de harten van het sterkere geslacht doen verdwijnen, zijn een vreugde om te aanschouwen.

Het ijs brengt ons naar dorpen, waar wij anders zelden komen en dat dikwijls over de meest onbekende vaarten. Het ijs brengt ons te voet op Marken, welks bontgekleede bewoners de ijsvlakte der Gouwzee op fleurige wijze stoffeeren. Die bevroren Gouwzee, waarover de ijszeilschuitjes vliegen, kleine bootjes met veel donker gekleurd zeil op en een vroolijk driekleurige aan 't topje van den mast en daarachter het silhouet van oud Monnikendam, met zijn drie torentjes scherp afstekend tegen de lucht, die teere tinten vertoont van een vreemde schoonheid! Een geheel enig tafreel is dit, welks genieten slechts vergald wordt voor hem of haar, die door het steeds slechte en weinig verzorgde ijs in een stemming wordt gebracht, die den schaatsenrijder niet past.

Schaatsenrijdend Nederland heeft zijn hart weer kunnen ophalen en héél stijf Friesland is los geworden, voor eenige weken, en hardrijderijen op schaatsen zijn er zoo talloze gehouden, dat men de dáár met den dooi terugkomende stijfheid zeker vergeven moet. Mogen wij, als wij weer de oude zwaar-op-de-handsche menschen zijn geworden, met tevredenheid terugblikken naar de weken, waarop wij ons op z'n best toonden, dank zij den winter die ditmaal een échte winter was.

„Op z'n best? Een dergelijke opgewektheid in deze ernstige tijdsomstandigheden?” De vraag wijst op dooi. Maar de vrager heeft gelijk. Onze opgewekte stemming was onbetamelijk. Een dergelijke lichtzinnige onbetamelijkheid past den ernstigen Nederlander niet, en thans wel allerminst. Maar daarover niet meer in „Buiten”. L.

DE IJSVREUGDE OP DE GOUWZEE BIJ MONNIKENDAM.

Sneeuw in het volksgeloof.

IN Engeland geldt een „huwelijk in de sneeuw” als een voorteken van veel geluk. Bruid en Bruigom zien op den zonnigsten dag van hun leven verlangend uit naar de neêrdwarrelende vlokken. Misschien wordt daarom aan gindsche zijde van de zee zoo menig huwelijk tegen Christmas gesloten.

Wij leven in een tijd van surrogaten op elk gebied, en een goed vriend van een bekend Engelsch vliegenier, die onlangs het huwelijksbootje instapte, wist raad om het goede voorteken niet te laten ontbreken. Hij besteedde zijn luchtschip nadat hij een goeden voorraad witte snippers aan boord gebracht had en zorgde er zóó voor, dat het hem bevriende paartje, toen het, na de huwelijksinzegening uit de kerk kwam, toch „besneeuwd” werd.

Ergens in Grimm's „Kinder-und Hausmärchen” — door Knap-pert de „Edda der Duitsche mythologie genoemd — lezen wij, dat, wanneer vrouw Holle haar bed laat schudden, de veeren zoo rondvliegen, dat men op aarde zegt: „het sneeuwt.”

De oude Duitschers dachten zich Holda, de godin van geboorte en dood, ergens boven de wolken wonend, van waar zij in den stormwind over de wereld trok, in de „Wilde Jacht”, de zielen der afgestorvenen aanvoerend, terwijl zij het was, die ook van haar hooge woonplaats uit, de sneeuw deed nederdwarrelen. Daarom wordt, als het sneeuwt, in de Mark nog gezegd: „Frau Holle schüttet ihre Bette aus und das seien die Federn, die herum flögen”, terwijl het soms ook heet: „Frau Holle rüpfte ihre Gänse.”

DE IJSVREUGDE. VOLENDAMMERS BIJ EDAM.

Vele functiën van deze oude Holda zijn later, in het Christelijk tijdperk, overgegaan op Maria, zooals het schenken van wasdom aan het koren — midden in den winter van het jaar 1694 schoten, volgens de legende, ergens in den Elzas, uit de sneeuw drie korenaren op, ter plaatse waar Maria wenschte dat voor haar een kerk gesticht zou worden.

In het midden der vierde eeuw — aldus wordt verhaald — had een Romeinsch patriciër zijn goederen aan de H. Maagd toegezegd, indien zij hem slechts wilde beduiden hoe hij zijn bezittingen te harer eere kon aanwenden. Daarop viel in den nacht van 5 Aug. te Rome slechts op een bepaalde plek sneeuw, terwijl te gelijker tijd Maria aan Paus Liberius verscheen om hem aan te zeggen, dat daar ter plaatse een kerk moest worden gebouwd. Dit heiligdom werd in het jaar 440 door Paus Sixtus III ingewijd en opgedragen aan Santa Maria Maggiore. Aangaande eenige andere kerken wordt een dergelijk wonder verhaald.

Dat deze legenden oorspronkelijk op Holda, aan welke men den sneeuwval toeschreef, betrekking hadden, blijkt o.a. uit hetgeen verhaald werd omtrent de wordingsgeschiedenis van de bekende Deutsche stad Hildesheim. Keizer Lodewijk droeg steeds een Maria-beeldje om den hals, en, als hij zich, op een tocht door het bosch, even neerzet, plaatst hij het beeldje in zijn nabijheid op een steen. Toen hij het er later weër wilde afnemen, bleek dit ondoenlijk, waarop hij God vraagt, wat dit wonder beduidt. Dan verneemt hij een stem, die zegt, dat hij op de plaats, waar sneeuw vallen zal, een kerk moet bouwen. En als aanstonds de vlokken neerwarrelen, roept hij uit: „Dies ist *Hilde Schnee!*” De stad, die later rond de kerk gebouwd werd, heet nog altijd „Hildesheim”.

Zooals Knappert, in zijn Academisch Proefschrift, opmerkt, riep de keizer niet: „Dies ist *Maria Schnee!*”, en werd de stad niet „Mariaheim”, maar „Hildesheim” genoemd. De oude gedachten aan Holda als sneeuwbrengster zat nog voor bij den keizer, al werd, zooals gezegd, ook deze functie der oud-Duitsche godin later op Maria overgedragen, getuige ook het feit, dat in den Roomschen Kalender de 5de Augustus gewijd is aan „Onze Lieve Vrouwe Ad Nives”, d.i. „ter sneeuw.”

En, immers, op dezen dag plegen — zooals de bekende Vlaamsche Duik-Almanak er bij aanteekent — de Brusselsche kantwerksters de sneeuw-witheid van haar werk „O. L. V. ter Sneeuw” aan te bevelen, d. w. z. zij bidden haar, het te vervaardigen kantwerk zoo wit te doen zijn als sneeuw. F. W. DRIJVER.

DE IJSVREUGDE. JONG-MARKEN OP HET IJS.

VAN KOU GESPROKEN...

ALS we nu 's avonds, met stijve beenen en pijnlijke botjes, die we als — zoo niet tastbare, dan toch vaak wel zeer gevoelige — herinnering aan een dagje op 't ijs mee naar huis brengen, knusjes rondom den haard onze vermoeden trachten te vergeten, bij het genot van een geurige sigaar en een, nu ja, naal die kou liefst geestrijke hartversterking, die de door al dat gedraai en gezwier toch al mèer uit z'n gewone doen gebrachte fantasie naar ongekende hoogten doet zweven (alles krijgt dan toch maar vleugels in dezen pittigen ijs-tijd, dat merken we zoo goed aan onze duizendpoot, die in het vooruitzicht van een vrijen middag werkelijk *vliegt*) dan komen de jongeren los en vertellen van hun heldendaden op het smalle staal. Eigenlijk zijn ze allemaal wereld-kampioen-in-den-dop. Als het hier maar niet zoo'n ellendig „land van mest en mist” was, waar het nooit langer dan drie dagen vriest, dan zou je eens zien... En als ze eindelijk uitgemoepd zijn, dan komen de meer-bedaagden met hun verhalen uit dien goeien ouden tijd, toen alles toch maar zooveel beter was dan tegenwoordig.

Over winters mag je eigenlijk niet meespreken, wanneer je 'oo niet hebt meegemaakt, toen kermis op 't ijs, met draaimolens, schiettenten en wat er aan voorhistorische vermaken meer is, tot de doodgewoonste dingen behoorden. Dat was nu eigenlijk je werkelijkheid van wat de jeugd van thans euphemistisch winter- en ijsvermaak belijft te noemen.

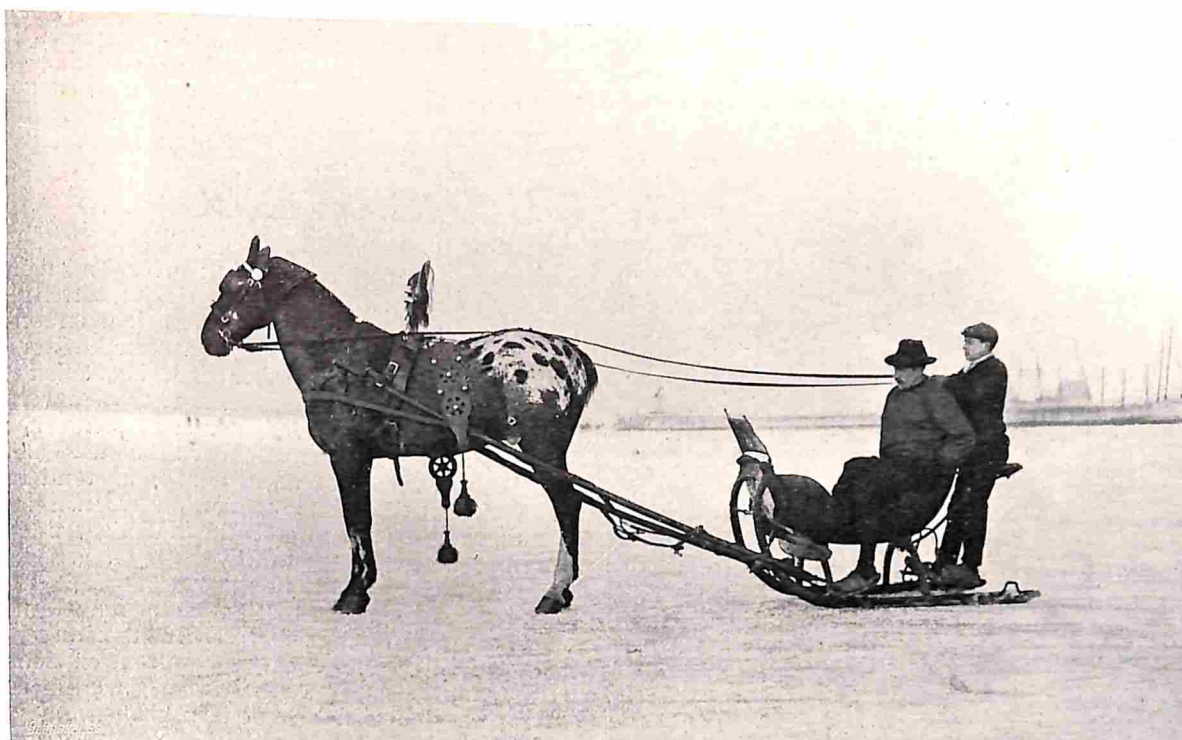
En de jongelui van boven de vijftig laten hun kroost door hun herinneringen zò water-tanden, dat ze steeds maar opnieuw van nóg strengere winters gaan zitten ophalen.

Maar alles wat zij zoo smakelijk opdisschen kan toch nog niet in de schaduw staan van wat die vermakelijke hansworst, dien Stranzky ons beschrijft, zoo al heeft ondervonden. In Groenland vielen hem, zoodra hij zijn lippen bewoog, de woorden bevroren uit den mond. Het was hem en zijn kameraden natuurlijk niet mogelijk, met behulp van ijskegels een gesprek te voeren en daarom bleef hun ook niets anders over dan „een groot vuur aan te leggen en de bevroren woorden daaromheen op te stapelen, totdat door de hitte de woorden eindelijk ontdooiden.”

Toen pas begrepen zij elkaar. Deze bevroren woorden — een voorstelling, die overigens ook de Grieken reeds kenden — roepen de herinnering wakker aan de bevroren tonen, die Münchhausen ons zoo aanschouwelijk voor oogen stelt. Tijdens een buitengewoon strengen winter, toen zelfs de zon van de vorst te lijden had, blies op zekeren dag zijn postiljon onderweg op zijn hoorn. Maar ofschoon hij

DE IJSVREUGDE OP DE KEIZERSGRACHT TE AMSTERDAM.

DE IJSVREUGDE. ARREN OP HET IJS.

alle krachten inspande kon hij er geen toon uit te voorschijn brengen.

In de volgende herberg hangt de brave man zijn instrument aan een spijker dicht bij het vuur en weldra beginnen de bevroren tonen te ontdooien en vroolijk schettert het eene lustige wijsje na het andere door de gelagkamer.

* * *

Het moet ook wel min of meer vinnig koud zijn geweest, toen het hoofd van een terechtgestelde weer onmiddellijk op zijn romp vastvroor (Wat 'n een geluksvogel!). Of in dien winter, toen een smid een heelen afstand te paard moest afleggen en bij het bereiken van zijn doel niet kon afstijgen, eenvoudig doordat hij op het zadel zat vastgevroren; de eenige manier om den beganen grond te bereiken was derhalve hem met zadel en stijgbeugel van den knol te tillen. Eerst nadat hij vijf uur lang bij den haard had gezeten, dooiden hij en het zadel van elkaar.

Jacob Frey, die deze gebeurtenissen in een zijner werken uitvoerig beschrijft, vertelt ook nog een andere, nog wonderbaarlijker wintergeschiedenis, het kranige bravourstukje van een ruiter, die door het ijs van den bevroren Donau zakt en... vijf dagen lang onder het ijs rondrijdt. „Ik geloof, dat hij ook kon vliegen,” zegt de schrijver tenslotte van zijn held en deze schertsende opmerking toont weer eens duidelijk, hoezeer ook de vliegkunst vroeger tot de absolute onmogelijkheden werd gerekend.

* * *

Uit dien goeinen ouden tijd zijn nog heel wat herinneringen aan wintersche ervaringen bewaard gebleven. Het is al weer Münchhausen, die ook wat deze soort avonturen betreft een ieder de loef afsteekt.

Eens rijdt hij door een dik onder de sneeuw liggende streek, waar zoover het oog reikt geen stad, geen dorp, geen spoor van menscheijk leven te bespeuren is. Eindelijk ziet hij in de schemering iets als een boomstronk omhoog steken. Onmiddellijk stijgt hij af, bindt zijn paard er aan vast, strekt zich met zijn pistolen op de sneeuw uit en slaapt den slaap des rechtvaardigen tot diep in den volgenden morgen. Als hij wakker wordt komt hij tot de ontdekking, midden op een dorpskerkhof te liggen. De sneeuw, die zoo hoog was opgestapeld dat het geheele dorp er onder bedekt was, is gedurende den nacht gesmolten, de baron op die wijze al dieper en dieper gezonken. De boomstronk, waaraan hij zijn paard had vastgebonden, was de weerhaan of de windwijzer van den kerktoren. Münchhausen bedenkt zich geen oogenblik, mikt met zijn pistool op het leidsel, dat hij raakt en bevrijdt aldus zijn in de hoogte bengelende rossinant.

Iets dergelijks overkwam een Elzasser, waarvan een handschrift uit de 14de eeuw gewaagt. Op een rit door een be-

sneeuwd landschap moet hij zijn paard een tijdje alleen laten en hij bindt het beest daarom vast aan een boomtak, die onder den sneeuwlast sterk is doorgelbogen. Terwijl Weipger, zoo heet de man, zich verwiijdert, trekt en rukt het paard aan den tak, de sneeuw zakt omlaag, de tak veert omhoog en het paard met hem. Als de ruiter terugkomt ziet hij noch het paard, noch vindt hij in de sneeuw het geradenste dat hem zou kunnen verdragen in welke richting het dier verdwenen is. Hij berust in zijn verlies en aanvaardt den terugtocht. Pas den volgenden herfst komt hij voor het eerst weer langs dezelfde plek.

Hij denkt aan zijn paard, kijkt eens om zich heen en — bemerkt in den top van den boom het skelet van zijn viervoeter.

* * *

Dat sneeuw bij blootstelling aan warmte smelt is een vrijwel vaststaand feit. En toch is er bij verschillende schrijvers nogal eens sprake van brandende tot poeder gedroogde sneeuw.

De een heeft het over „een van sneeuw gemaakt vuur”, een ander over „vinken, gebraden op de sneeuw” en een derde over „vuur van ijskegels” en zelfs over „gebraden ijskegels”.

Dat ook in de heiligen-legenden van het beeld der brandende ijskegels gebruik is gemaakt is zeker der vermelding waard. Abraham A. S. Cl. heeft een dergelijke overlevering naverteld. Toen de heilige Patritio nog een kleine jongen was, speelde hij eens in den winter, als andere kinderen, met sneeuwballen en ijskegels. Eenige stukken ijs nam hij mee naar huis en legde ze op de kachel. Toen de kinderjuffrouw dit zag kreeg hij natuurlijk een uitbrander: als hij de kachel wilde aanmaken moest hij het liever met hout probeeren.

„Lieve juf”, antwoordde de vrome jongen haar, „als God wil kan hij zelfs ijs als droog hout doen ontbranden.” En hij legde de stukken ijs als blokken hout over elkaar, bad, sloeg een kruis en blies! En zie, het koude ijs brandde en laaide en vele menschen kwamen, warmden zich aan den gloed en sterkten hun geloof.

* * *

Het verhaal van die zes avontuurlijke snaken, waarvan de legende vertelt, mag in dit verband niet onvermeld gelaten worden. Zes gezellen trekken samen door het land. Elk hunner heeft een

BAANVEGERS, IN 'T MIDDEN DER ZEVENTIENDE EEUW AAN 'T WERK OP HET SPUI HOEK NIEUWEZIJD'S VOORBURGWAL.

Naar een gekleurde tekening van G. Hulseboom, door Jan van Kessel.

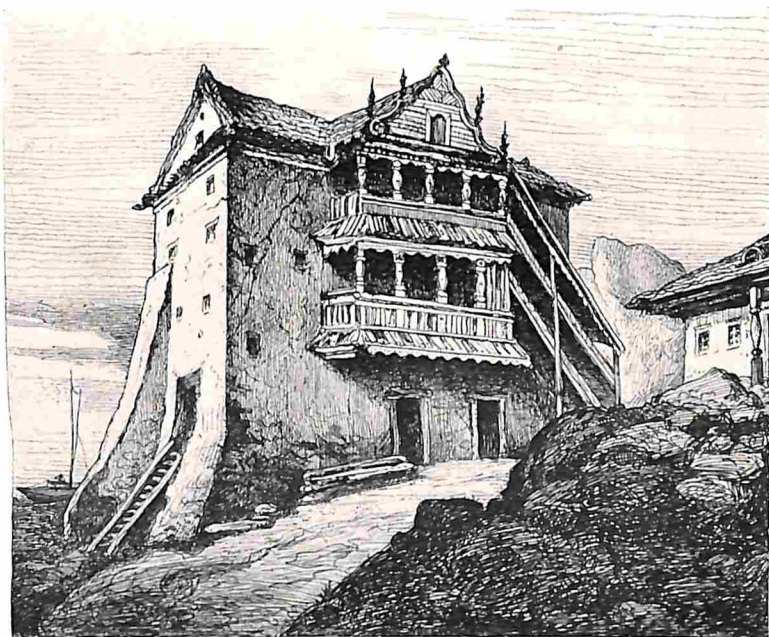
DE ARCHITECTUUR IN POLEN.
ST. ANDREAS-KERKJE TE KADLUB, IN DE
OMSTREKEN VAN KALISZ (WIELUN).

Later wil een snoode koning de zes wonderlijke knapen op gruwzame wijze laten omkomen. Hij zet hun een heerlijk maal voor, doch in een kamer, welker vloer van ijzer is en waaronder hij een geweldig vuur laat aanleggen. De gezellen zullen den dood vinden door verstikking. Wanneer zij dit bemerken trachten zij te ontvluchten, doch alle deuren en vensters zijn hermetisch gesloten.

Maar wat doet het er toe? De zesde zet zijn hoed recht en reeds beginnen de spijzen in de schotels te bevriezen. Als de koning na een paar uur grinnikend van leedvermaak door de deur loert ziet hij zijn gasten vrolijk, gezond en bibberend rondom de tafel zitten. Ja, ze verzoeken hem zelfs om een kamer, waarin ze zich wat kunnen warmen!

* * *

Ten slotte nog iets over een lichtelijk excentrieke, maar historische sledevaart. De tsarin Alexandra Feodorofna, de gemalin van Nicolaas I, uitte eens tegenover baron Streglitz, den schatrijken president der Russische Staatsbank, *midden in den zomer* den wensch, een sledevaart te maken. „Uwe Majesteit heeft slechts te bevelen!” antwoordde de baron. „Werkelijk, bij deze hitte?” vroeg de keizerin verbaasd. „Als Uwe Majesteit mij de eer wil aandoen, mij aanstaanden Zondag met Uw hoog bezoek te vereeren, dan zal er een sledevaart worden gehouden!” De tsarin stemde toe en de eigenaardige tocht vond werkelijk plaats. Weliswaar niet op sneeuw, doch op fijne strooisuiker. De baron was n.l. eigenaar van de grootste suikerfabriek in Rusland en had zijn voor-

DE ARCHITECTUUR IN POLEN.
GROOTE SCHUUR IN DE OMSTREKEN VAN SANDOMIERZ. NA
VAN BINNEN UITGEBROKEN TE ZIJN, DOEN DE BEIDE BUITENMUREN THANS DIENST ALS STELLING OP DE DAAR TER
PLAATSE OPGERICHTE SCHEEPSTIMMERWERF.

of andere verbazingwekkende eigenschap, die den heelen troep later van groot nut zal zijn. De eerste bijv. is een zoo geweldig looper, dat hij zich als rem een kanon aan het been heeft gebonden, daar hij anders maar steeds de wereld door zou rennen. De zesde — nu, om te beginnen staat zijn hoed hem al heel scheef op het hoofd. „Zet je hoedtochrecht!” zeggen de vrienden. „Dat durf ik niet!” antwoordt de zesde. „Want als ik het doe gaat het zò hard vriezen, dat de boomen van elkaar splijten en de vogels bevriezen en dood ter aarde vallen.”

raad witte strooisuiker op de lanen van zijn park laten uitstorten. Voor het wegruimen van deze kunstsneeuw behoefde hij niet te zorgen. Na den tocht liet hij de suiker aan het volk over en dit haalde het buitenkansje zoo gauw weg, dat er weldra niets meer van te zien was.

L. F. H.

HET HEILIGE VERBOND.

1815

Voordat de monarchen, die Napoleon I hadden overwonnen en den zen vrede van Parijs teekenden, huiswaarts gingen, zetten ze de kroon op hun werk, en sloten „in den naam der heilige en onschendbare Drieëenheid” het *Heilig Verbond*, waarvan luidde:

„Art I. In overeenstemming met de woorden der Heilige Schrift, die allen menschen beveelt elkander als broeders te beschouwen, zullen de drie monarchen vereenigd blijven door de banden eener ware en onoplosbare broederlijkheid, om elkander als bondsliden aan te zien en elkander bij iedere gelegenheid hulp en bijstand te verleenen. Zij zullen zich ten opzichte hunner onderdanen en legermachten als familievaarders beschouwen en ze in den geest der broederlijkheid besturen, teneinde godsdienst, vrede en gerechtigheid te beschermen.

Art. II. Ingevolge dezen zal als de eenige grondstelling gelden, zij het tusschen genoemde regeeringen, zij het tusschen hunne onderdanen, dat elkander wederkeerige diensten te bewijzen, en door onveranderlijke welwillendheid elkaar wederzijdsche genegenheid te toonen, de plicht is, waartoe ze zich verbonden hebben, nu ze elkander als leden der ééne Christelijke natie beschouwen. De drie verbonden vorsten zien in elkander slechts de gevolmachtigden der Voorzienigheid om de drie takken van één en dezelfde familie, Oostenrijk, Pruisen en Rusland, te regeeren. Hiermede belijden zij, dat de Christelijke natie, waartoe zij en hunne volkeren behooren, in waarheid geen anderen Souverein heeft dan Dengene, aan Wien alleen de macht behoort, omdat in Hem alle schatten der liefde, der kennis en der oneindige wijsheid aanwezig zijn.

Art. III. Alle Mogendheden, die zich plechtig voor deze heilige grondstellingen verklaren willen, en erkennen, van welke betekenis het is voor het geluk der zoo langen tijd verontruste volken, dat deze waarheden voortaan den haar volkomen toekomstenden invloed op de menselijke lotgevallen erlangen, zullen met groote vreugde in deze heilige alliantie opgenomen worden.

Parijs, in 't jaar der genade 1815, den 14 26sten September 1815.
Frans, — Frederik Wilhelm, — Alexander.”

Wat zouden de drie monarchen, onderteekenaars van deze heilige alliantie, zeggen, indien ze thans de oogen konden opslaan?

S.

SMOKKELWEGJE.

M IJN huis ligt buiten de bebouwde kom van het dorp. Overburen heb ik niet, alleen in het vroege voorjaar, als het slappe groen van de winterrogge, door 'n tooverstaf beroerd, zich opricht en d' eerste pijlen uitschiet, bouwt een kuifleeuwrik zich een eenvoudig optrekje in het veld recht over mijn vensters.

De Lente is nog ver. Onder 'n harde sneeuwkorst slaapt veilig 't roggegroen. Maar mijn kleine overbuur is al in de nabijheid. Hij houdt zijn woonplekje in 't oog, als hij snelvoetig met korte trippelpasjes voortloopt langs het paardenspoor op den grintweg.

Wit is het roggeveld nu voor mijn woning. Wit zijn de akkers daarachter, waar koolraap en prei stonden tot laat in den herfst. Wit is het rugje van den spoorweg. Maar aan deze zijde er langs staan de palen der afrastering als stijve zwarte lijntjes geteekend op het blankwit van den spoorberm. Over het rugje zijn lijnrecht twee strepen getrokken, onder een vroege ochtendzon zijn ze even verzilverd, de rest van den dag liggen ze felzwart juist boven de toppen der heiningpalen.

Achter het spoordijkje is weer 't groote blanke veld. Dwars daar doorheen loopt het voetpad, de kortste verbinding van het dorp met de donkere grensboschen, die beginnen aan het eind van de besneeuwde akkers, waar als een donkere muur de steilte van een heuvelrug rijst.

Als ik in 't vrije middaguur voor het raam sta van mijn kamer boven, zie ik vaak tooneeltjes uit een schimmenspel, heel fijntjes, heel teer en toch scherp geteekend op 't helle wit van het groote sneeuwdoek.

Van den heuvelkant komen er aanwandelen kleine zwarte poppetjes met zwaaiende wijde rokjes of manteltjes en dun-rechte silhouetten met vluggaande beenen en in de zakken gedompelde beweegloze armen. Twee, drie achter elkaar, stappen ze recht-aan op de spoorlijn; in de verte volgen drie, vier zwarte stippen, straks zijn ook dit druk bewegende popjes uit het zwartjesspel.

De eerste drie zijn even weg nu, maar dan inééns staan ze naast elkaar op de zwarte railsstrepen. 't Is of ze efkens aarzelend rondzien. . . . Dan, vlug, vlug, gaan de beentjes en rokjes en snel duiken de figuurtjes neer langs den spoorberm, hurken en buigen, klauteren over de onzichtbare draden van de spoorwegheining en snellen, à kleiner wordend, voort in het holle wegje, dat van den spoordijk afvoert naar de eerste dorpsuizen.

Als de vier zwarte stippen poppetjes zijn geworden, staat er aan het einde van 't holle wegje een recht figuurtje hoog geteekend boven 't wit van het land. Met kleine pasjes gaat het

even naar links, dan naar rechts. Dan staat het stil en tuurt rond over de witte wijde. Ik weet, dat het kereltje uitkijkt of er geen gevaar dreigt voor den goeden afloop van 't nieuw tooneel, dat gaat beginnen.

Nu wenkt 't mannetje naar den dorpskant; één, twee keer gaat de kleine sein-arm omhoog. En boven 't wit, waar achter 't holle wegje ligt, komen aandrijven, langzaam, vormlooze zwarte dingen, die groeien en groeien, tot aan het eind van den hollen weg een groepje zwartjes samenklit.

't Boven alles uitkijkend mansfiguurtje buigt, gesticuleert en wijst dan, één arm rustig uitgestrekt, op 't voetpad door het veld. De klit ontwart zich en hurkend en duikend klauteren vijf popjes tusschen de onzichtbare draden door, schuiven omhoog naar de railsstrepn, duiken neer in 't niet en verschijnen ineens dicht achter elkaar op het voetpad.

Twee gaan vlugger dan de anderen; 't wit van een zak of van een pak-in-papier onder den arm, snijdt de lichaampjes in tweeën. Nu zetten de twee zich in draf... Daár, ze lijken te botsen tegen de vier, die pas aankomen door het veld..., ze zijn ze al voorbij, glijden weg over het witte sneeuwdoek...

Nog aan het begin van het pad volgen de drie. Gebogen gaan ze, als torsten ze loodzware vrachten. Vaag built er iets uit op de ruggen, misschien kleine reiszakken, aan riemen gedragen om de schouders. Voorzichtig schuiven ze voort langs de vier, die pas komen. Als ze het laatste figuurtje gepasseerd zijn, staan ze even stil en betoogen iets, armzwaaiend, tegen een der anderen, die is blijven staan op het wegje.

Niet steeds verloopt mijn schimmenspel zonder stoornis.

Soms, juist als de popjes druk klimmen en klauteren, gaat er snelwielend langs de spoorbaan een driehoekig popje, een barsche grenswacht in fietscape. Ik onderstel, dat hij al roept uit de verte, misschien ook is er een signaal gegeven, door een uitkijk, want ineens ontstaat er onrust in de figuurtjes in draf of in de moeizaam dragende zwartjes. Ze staan stil, loopen even weer hard, wenden zich terzijde het witte veld in, staan opnieuw stil, of beenen weer voort in ijle vaart.

Maar dan is de fietser afgesprongen, een dun streepje wijst boven zijn hoofd de lucht in... pang!... Even schrik ik van 't onverwachte schot. De figuurtjes in het veld staan allen doodstil en als de arm van den fietsman gebiedend wenkt, komen ze allen zijn richting uit, wat langzaam, wat onwillig, wat dieper gebukt onder de nu nog zwaarder wegende lasten in den rugzak.

En met mijn schimmenspel is het dien middag uit.

P. E. W. K.

DE ARCHITECTUUR IN POLEN.

(Met 7 afbeeldingen naar pentteekeningen van L. Sikemeier).

HET mag zeker merkwaardig heeten, dat, hoewel het Poolse grondgebied over bijna zijn geheele uitgestrektheid de rampspoedige gevolgen van den oorlog heeft ondervonden, het artistieke leven der Poolse natie den aanval glansrijk doorstaan heeft en zich op normale wijze blijft ontwikkelen. De kunsttentoonstellingen op ieder gebied, die elkander in de voornaamste Poolse steden opvolgen, zijn daarvan het sprekend bewijs, evenals de talrijke artistieke uitgaven gedurende de laatste twee jaren. Een van deze: „Wie's i miasteczko” („Dorpen en kleine steden”), met groote zorg samengesteld, geeft met zijn talrijke afbeeldingen naar foto's en teekeningen, een zuiver beeld der Poolse architectuur, die in haar lokaal karakter en schilderachtigheid volkomen tot haar recht komt. Want het zijn niet zoozeer de imposante bouwwerken der groote steden die hier zijn weergegeven — zooals de oude hoofdstad Krakau, met haar koninklijk slot, haar rijke kathedraal en talloze kerken en kloosters, die alleen reeds een kostelijke schat van gothische en renaissance-kunst vormen; of Warschau, dat, ofschoon vervormd door het slappe bizantinisme der Russen, het 18de eeuwse karakter ongerept bewaard heeft — maar voornamelijk die kleinere karakteristieke bouwwerken, staande gebleven ondanks oorlogen en verwoestende invallen en die men vooral in de dorpen en kleine steden van Polen aantreft. De meest typische specimens in dit genre zijn van houten constructie. In de kleinere steden met baksteenbouw, die niets merkwaardigs bieden, ziet men vaak een kerkje, geheel van hout opgetrokken en met de pastorie en de afzonderlijke klokketoren, van eeuwen her dagteekenend; of op het marktplein een oude herberg of soms wel een geheele rij winkels, waarvan de voorzijden een soort gaanderij vormen, evenals bij het geveldak der kleine landhuizen uit hetzelfde tijdvak, dat steeds den hoofdingang overdekt en op ronde zuilen rust.

De scheppers dezer zuiver-nationale bouwkunst, in het land zelf ontstaan, vrij van elken vreemden invloed, zoo vol afwisseling en in zoo treffende overeenstemming met het landschap, waarvan

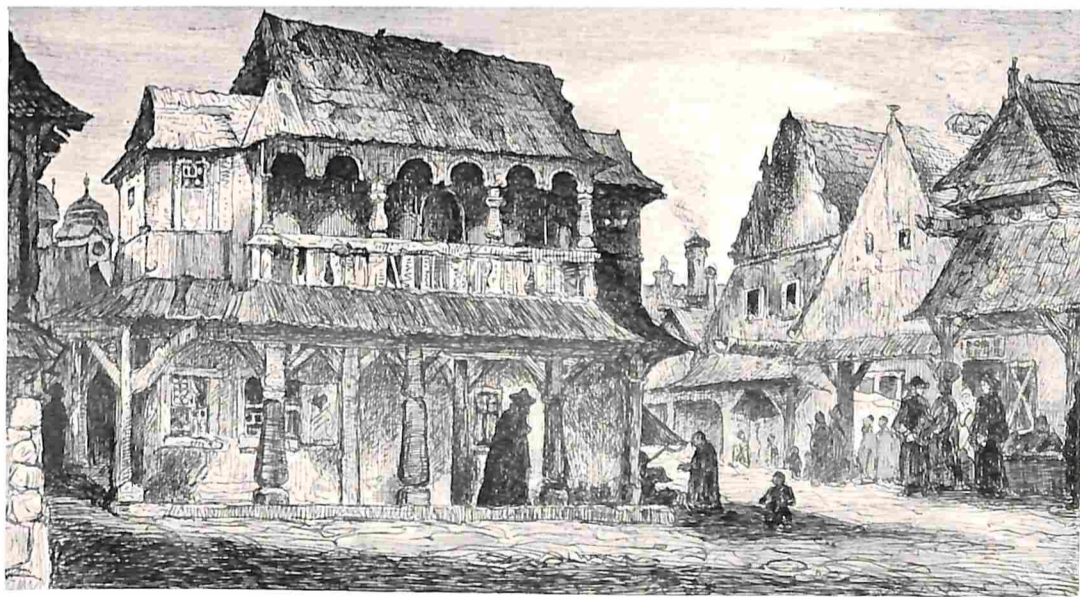
DE ARCHITECTUUR IN POLEN.

HOUTEN KLOKKETOREN TE BOCHNIA, OMSTREKEN VAN KRAKAU (BOCHNIA BRZESKO).

zij als 't ware een deel uitmaakt, waren onbekende kunstenaars, vermoedelijk dorpsstimmerlieden, die, in een ver verwijderd verleden, toen het land met groote bosschen overdekt was, dit materiaal gebruikten om er geheele steden en versterkte kasteelen van te bouwen. In den loop der tijden verdwenen de houten steden en bleef de hout-architectuur tot de dorpen beperkt. Deze traditioneele bouwwijze heeft zich tot in onze dagen gehandhaafd en thans bezitten de eenvoudige boerenwoningen, met de typische schuren en stallen, dezelfde praktische hoedanigheden en artistieke waarde als de antieke houten monumenten.

De Poolse boer is de groote uitvinder der architectonische vormen, die hij tevens zoo voortreffelijk weet te versieren. Hij heeft zijn woonstede weten aan te passen aan het klimaat, aan zijn behoeften van landbouwer en veefokker, en de eigenaardige schoonheid dezer volkskunst vindt haar oorsprong in de eenvoudige logica, waaraan zij haar ontstaan dankt.

De plattelands-architectuur is in zòd volkomen harmonie met het omringende landschap en doet er zoo zuiver het intieme karakter

DE ARCHITECTUUR IN POLEN.

HOUTEN HUIZEN OP HET MARKTPLEIN TE WISNICZ, OMSTR. VAN KRAKAU (BOCHNIA).

ter van uitkomen, dat, indien zij geheel verdween, het land een der voornaamste elementen zijner schoonheid zou verliezen. Gelukkig heeft reeds een dertig jaren geleden een Poolsch artist, *Witkiewicz*, de groote waarde dezer volkskunst ingezien en de aandacht van kunstenaars en publiek gevestigd op haar schilderachtig decoratief karakter en op de rijke verscheidenheid van ornamentiek, waarvan in 't bijzonder de boerenbevolking der Karpathen zich bedient. Op zijn initiatief is de uitgaaf tot stand gekomen van een standaardwerk over de decoratieve kunst in Polen 1), thans bekend als de *Zakopane*-stijl, naar het gelijknamige stadje in de Hooge Karpathen genoemd.

Ook de Poolsche schilderkunst, die tegenwoordig op bijna alle buitenlandsche tentoonstellingen een plaats inneemt en voornamelijk in het landschap uitmunt, vindt in de Poolsche plattelands-architectuur een van haar schilderachtigste gegevens. De meest bekende schilders namen het leven der boeren tot onderwerp, met hun woningen en kerken, door hoog geboomte omgeven, hun begraafplaatsen met groote gebeeldhouwde kruisen en hun oude schuren met hoog gewelfde daken, omdat zij dáár vonden een onuitputtelijke bron van aesthetische indrukken, voornamelijk te danken aan de antieke voorbeelden der hout-architectuur, door boeren-kunstenaars tot stand gebracht en aan de meer moderne bouwwerken van den hedendaagschen boer, die het gevoel voor verhoudingen en vormen van zijn voorgangers zuiver bewaard heeft.

De hout-architectuur in Polen geeft aan het land zijn plaatselijk cachet en belichaamt het oorspronkelijke en nationale in zijn karakter. C.

1) „Materialy, wydawnictwo Polskiej Sztuki Stosowanej”.
Red.: J. Warchalowski, Muzeum Przemysłowe, Krakowie.

HET VERZWEGEN LEED.

HIJ behoorde tot den gegoeden koopmansstand. Hij was getrouwd geweest, maar zijn vrouw, jong gestorven, had hem een kind nagelaten, een zoon, die later als jonge man voor de studie wel geschikt scheen. Doch al gauw waren er bezwaren; de jonge student deed meer aan literarische liefhebberijen dan aan academische werkzaamheden, hij praatte veel bij bier en wijn, tot ten slotte de Universiteit werd vaarwel gezegd en het exportkantoor van zijn vader een terrein was waar de zoon zich practisch kon oefenen.

De vader was een energiek, zeer werkzaam man. Hij was getrouwd met een mooie, ijdele vrouw van de wereld, die dagelijks veel tijd en zorg aan haar gelaat besteedde, tapageuse toiletten droeg en zich-zelve gaarne zag en hoorde bij Hirsch of in Trianon.

DE ARCHITECTUUR IN POLEN.

KLOKKETOREN TE LONIE, OMSTR. VAN PRZEMYSL (ZLOCZOW).

Mijnheer Van den Berg was een eenvoudig man, bijna burgerlijk van kleedij en onopzichtig van verschijning. Hij droeg op kantoor een zwart-lustre jasje, had altijd een hagelwit maar liggend boord-met-zwart-strikje om z'n stoeren hals en van 's morgens vroeg tot 's avonds laat vond men hem voor zijn bureau. Vroeger, in den tijd toen zijn eerste vrouw nog leefde, was dat anders; ze bezochten samen schouwburgen en concert-uitvoeringen, lazen goede boeken, maar toen zij stierf was voor hem alles uit. Hij gaf zich geheel aan den kantoorarbeid en begroef z'n smart in z'n werk. Dat was het beste.

Maar de mooie vrouw verscheen in zijn leven en hij trouwde voor de tweede maal. Het was een zwakheid van hem geweest. Hij gevoelde spoedig welke misstap er gedaan was; men hield slechts éénmaal vol en veel van een vrouw en elken morgen, voor de werkzaamheden aanvingen, keek hij even naar een vergeeld portretje, dat daar stond verscholen in een hoekje van zijn bureau. Dan zette hij zich aan den arbeid en gaf zich compleet.

Vader en zoon hadden tot dan toe slechts oppervlakkig en uiterlijk tegenover elkander geleefd. De jonge man gevoelde zich niet geheel op zijn plaats in het practisch-prozaïsche kantoorleven, had daaraan wel eens uiting gegeven, maar de vader sprak er dan langs of trachtte de zwakke ambitie in den kantoorman te versterken. Tevergeefs! De zoon liep rond met een ontevreden gezicht, was nukkig en stekelig, vooral toen hij bespeurde, dat het karakter van zijn stiefmoeder vijandig tegenover het zijne stond. Waarom was zijn vader hertrouwd met een ijdele verkwistende vrouw? Waarom moest hij, — de zoon, — op een kantoor verdorren? Waarom zou hij zich niet vrij uitleven? En hij deed een daad, werd lid van de S. D. A. P.

Dien dag had de vader al tal van werkuren achter den rug toen zijn vrouw op kantoor hem een bezoek bracht in een allernieuwst, kostbaar toilet. Modèle Cora Laparcerie!

„Het is zeer mooi,” keurde de echtgenoot en aan het jongste kantoorklerkje dat de post binnen bracht verzocht hij in één adem: „Vul jij even m'n inktkoker.”

Hij wachtte. Zij zat er in een varkensleëren clubfauteuil, anonnceerde, dat ze een hond wilde koopen: een Gordon Setter.

„O”, zei hij, in den toon van menschen wier zielen reeds ver van elkander verwijderd zijn en pakte de gevulde inktkoker uit de hand van het klerkje aan, dat weer vertrok.

Toen waren ze met hun beiden en kon de jonge vrouw met het fijn-gelijnde gelaat, waarin de grijsblauwe oogen schitter-vonkten, haar wrok en ergernis uiten. Zij deed dat eerst kalm, wond zich al meer en meer op:

„Gerard, de verhouding tusschen je zoon en mij wordt onhoudbaar. Ik hou dat niet langer uit. Ik bedank ervoor om in één huis te leven met iemand die mijn doen en laten kritiseert, die met een vréeselijk-humeurig gezicht me alle mogelijke of liever ónmogelijke verwijten maakt, die tegen me zegt, dat ik een „leeg leven” leef, ja, een „leeg leven”, dat zijn zijn woorden, dat ik verkwistend en ijdel en koket en ik-weet-al-niet-wat-meer ben. . . . Gerard, daar bedank ik verder voor. Een leeg leven! Wat gaat hem dat aan!? Jij hebt nog nooit zulke onbeschaamde dingen tegen me gezegd en dan duld ik het ook niet van. . . . van. . . . van een ander, al is die ander dan ook je zoon. Jij zou toch niet van je vrouw verlangen, dat ze een spiesbürgerlich huishoudstertje van je werd. Dat doe jij trouwens ook niet. Daarvoor heb jij te-veel zelfgevoel. Ik weet het, jij houdt van mooie kleëren. Hij niet. Maar dat geeft hem toch niet het recht tegenover mij een houding aan te nemen, die onuitstaanbaar wordt. Daarom, Gerard, ik geef je de keus, hij het huis uit of ik. En denk nu niet, dat hij alleen tegen mij zoo uitvaart want achter je rug zegt hij van jou de schandelijkste dingen. 't Wordt onuitstaanbaar! Gisteren nog. Gisteren zegt mijnheer: „m'n vader, spreek daar maar niet over, m'n vader is een man van de ouwe stempel, die buit z'n menschen uit! Nou vraag ik je, Gerard, jij een uitbouter! Ik zou wel eens willen weten waarin jou uitbouterschap bestaat. Je betaalt je mēnschen. . . .”

Maar de toegesprokene luisterde al niet meer want de kenschetsing van zijn zoon sneed hem door de ziel. Als je eigen jongen je zoo noemde, dan deed dat pijn. . . . maar uit die smart kwam wrok, toorn voort want had hij niet. . . . doch boven die gevoelens uit werd hij hoog en kalm, stond op en zei:

„Marianne, ik zal er met m'n zoon over spreken.”

„Goed. Vindt je m'n costuum niet heel, heel chic? Modèle Cora Laparcerie!”

„Ja”, knikte hij, geheel gedachteloos ten opzichte van het nieuwe toilet.

„En vindt je het goed, Gerard, dat ik die hond koop?”

„Ja.”

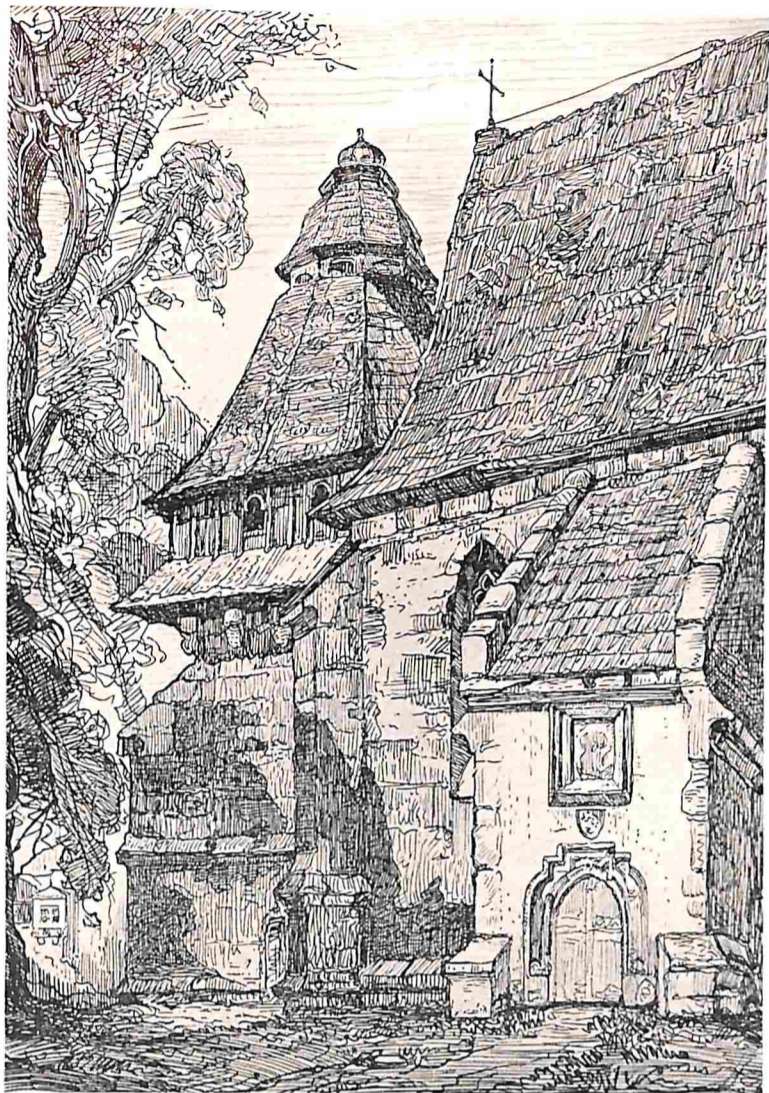
„En zou jij een postwissel van tien gulden willen laten sturen aan Henriëtte? Want die is morgen jarig.”

„Ook. Heeft mevrouw misschien nog meerdere wenschen?”

„Nee, momentaneel niet,” sprak zij, in denzelfden ironischen toon en voegde er ietwat vinnig aan toe: „goed, dat ik aan Henriëtte dacht, want jij zou het natuurlijk vergeten hebben. Adieu.”

„Adieu.”

Met de handen in zijn zakken keek hij naar buiten, op straat waar zij liep. Deze keek nooit op of om, de ander, de eerste, altijd! Deze vrouw vroeg steeds, wilde altijd meer en méér, z'n eerste vrouw vroeg nooit. Dom waren die vergelijkingen. Hij was zwak geweest en zou er dan ook voor boeten. Doch wat hem in deze oogenblikken het diepst griede, dat was de door zijn

DE ARCHITECTUUR IN POLEN.

PAROCHIE-KERK (15DE EEUW) TE DEBNO, OMSTREKEN VAN KRAKAU (BOCHNIA BRZESKO).

zoon aan die vrouw, aan zijn vrouw, geopenbaarde wrok jegens hem. Oooo, had de jongen het hem zelf gezegd, zelf verweten, dat hij een „uitbuiters" was, dan zou hij...

Midden in die gedachten verscheen de zoon op het privé-kantoor van den vader en sprak onmiddellijk:

„Vader, ik zal het U maar zonder veel omhaal van woorden zeggen: ik ga hier vandaan."

De vader zweeg, keek naar z'n zoon, luisterde:

„Het wordt thuis onhoudbaar. Het is hier op kantoor al geen aangenaam leven voor me en als er dan thuis ook nog iemand is, die heelemaal buiten mijn sfeer valt, dan is maar het beste... dat onze wegen zich scheiden. Ik heb het U nooit in uw gezicht willen zeggen, maar U denkt alleen aan U-zelf, U denkt heelemaal niet aan anderen, U hebt geen meegevoel voor de menschen hier... U is..."

„Een uitbuiters," vulde de vader aan.

„Juist. Dat heeft uw tweede vrouw uit mijn gesprek van gisteren goed onthouden en voornaam-beschaafd overgebracht. En daar blijf ik bij... de werkuren van het kantoorpersoneel zijn veel te lang..."

Maar de vader viel hem in de rede en brak in bedwongen woede uit:

„Als ik niet wist, dat je daar als man tegenover me stondt dan zou ik je een draai om je ooren geven zoals ik dat dikwijls heb willen doen als mijnheer 's nachts na twee uur van z'n kletstafel in huis kwam. Jij weet niet..."

„Ik weet," — veranderde de zoon, — „dat U niet meer aan het verleden denkt, dat U mijn moeder totaal vergeten bent, dat U nooit meer aan haar denkt en alleen de slaaf bent van de ander..."

„Oooo," kreunde de vader kort maar smartelijk en zakte in z'n bureaustoel neer... „moedertje, moedertje, als jij eens kon hooren wat je zoon daar zegt..."

Doch onmiddellijk na die sentimentele uitbarsting rechtte hij z'n rug, vervolgde:

„...en als jij 's wist wat ik in de laatste jaren heb geleden, dan zou je me anders beoordeelen. Dan zou je me niet voor een „uitbuiters" uitmaken, dan zou je wat milder zijn in je oordeel. Jij

kent mijn innerlijk leven niet. Jij hebt je nooit afgevraagd waarom de werkuren van het personeel soms langer zijn dan eigenlijk noodig is. Weet jij wel waarom? Omdat ik ervan hou menschen om me heen te zien, menschen, die misschien nog iets om me geven, want zonder die menschen is m'n leven zoo leëg! Ik ben met m'n zoogenaamd „mooie zaak" en zoogenaamd „mooie vrouw" zoo'n arme kerel! Als je in je leven een dwaasheid of zwakheid hebt begaan, zoals ik, dan is het maar het beste te werken, te werken van 's morgens tot 's avonds en daarin alles te begraven. Jij weet niet wat ik hier 's avonds in stilte, in de eenzaamheid, heb geleden. Wat je me verwijt ten opzichte van het verleden, ten opzichte van je m...., dat ik nooit aan haar denk, daar spreek ik niet over. In zoo'n geval is een man alleen tegenover zichzelf verantwoording schuldig. Maar dat je weg wil, het huis uit en hier van kantoor af, dat is iets anders. Je hebt het zoo straks wel wat pathetisch gezegd, — maar ik zeg het je na, — dan scheiden onze wegen zich. Ik word langzamerhand een man van de „ouwe stempel" en moet maar alléén blijven. Dat is het beste. Dat beetje leed van binnen dat werk ik wel weg.... of dat draag ik wel tot het einde toe.... alléén...."

De zoon zei niets maar lei z'n hand vertrouwelijk op den gebogen rug van zijn vader. Beiden zwegen. Toen sprak hij eenvoudig:

„Vader, ik wist niet, dat er zóóveel in U omging. Beschouw dat pathetische woord van mij, dat onze wegen zich zouden scheiden, als niet uitgesproken. Kom, ik ga die commissie..."

„Ja," zei de ander dof: „ga je gang. En regel jij voortaan die werkuren van het personeel."

FRANS HULLEMAN.

HET AMERIKAANSCH DUEL.

DOOR EWALD GERHARD SEELIGER.

(12)

(Geautoriseerde Vertaling).

„E N ons duel?" vroeg Nathanael Mobson, terwijl hij hem grijnzend alle zijn tweeëndertig tanden liet zien. „Je bent natuurlijk veel te laf, je van kant te maken. Nu, ik sta er ook heelemaal niet meer op."

Patrick Peppercorn beschouwde zijn vijand zwijgend en dacht bij zich zelve: hij houdt mij voor zijn neef Tom. Het moet voor dien armen Tom niet heel prettig zijn, een dergelijke onhebbelijke vent tot neef te hebben. De kerel zegt voortdurend jij en jou tegen me, er is geen enkele reden voor me, om niet hetzelfde te doen.

„Je hebt gelijk", sprak hij, als verpletterd, terwijl hij zijn hoofd als een afgewerkt koetspaard liet hangen, „ik heb werkelijk geen lust, mij van kant te maken."

„En de erfenis?" loeide Nathanael Mobson. „Je zoudt immers van je rechten er op afstand doen? Alsjeblieft, onderteeken, en vlug wat!" Dit zeggende haalde hij een papier te voorschijn, waaraan nog slechts de onderteekening ontbrak om het rechtsgeldig te maken en haalde zijn vulpenhouder voor den dag.

„En als ik nu van de erfenis afzie?" vroeg Patrick Peppercorn voorzichtig. „Wat voor voordeel geeft me dat? Zal je me dan met rust laten? Ik ben hier voor mijn gezondheid!"

„Wil je hier blijven?" riep Nathanael Mobson woedend. „Ben je heelemaal gek? Je moet dadelijk vertrekken. En wee je gebeente als je te Tampa of bij oom Sam laat zien. Dan breek ik je al je ribben en haal je het vel over je ooren."

DE ARCHITECTUUR IN POLEN.

HOUTEN HUIZEN (THANS AFGEBROKEN) TE MUSZYNA (PODHALE, SACZ.).

„Hum!” zei Patrick Peppercorn, nauwkeurig het stuk lezende. „Nathanael Mobson! Dat klopt. Sam Shuttlecock! klopt ook.”

Bij zichzelf dacht hij: Ik zie niet in, waarom ik niet afstand zou doen van een erfenis, waarop ik in 't geheel geen aanspraak maak. Als ik nu maar wist, hoe die Tom onderteekende!

En hij trok de pen weer van het papier.

„Is een mondelinge afstand niet voldoende?” vroeg hij.

„Geen denken aan!” riep Nathanael Mobson heftig. „Ik heb je onderteekening noodig.”

„Zal ik er Patrick Peppercorn onder zetten?” vroeg deze, niet wetende wat te doen.

„Ben je gek?” snauwde Nathanael Mobson. „Wat heb ik te maken met de schandalen, die jij te Chicago onder dien naam uitgehaald hebt? Schrijf Tom Fleitman!”

„Tom Fleitman!” zuchtte Patrick Peppercorn berustend. „Dus Tom Fleitman, als het nu toch eenmaal moet!”

En heel precies, zonder krullen, teekende hij dien naam onder het stuk. Nathanael Mobson rukte hem het papier uit de handen, bekeek de onderteekening zonder daaraan iets verdachts te bespeuren, zwaaide het papier heen en weer om de inkt sneller te doen drogen, en stak het belangrijke stuk vervolgens bij zich.

„Alsjeblieft!” zei Patrick Peppercorn, terwijl hij hem den penhouder teruggaf, ofschoon hij hem veel liever een flinke slag om de ooren had gegeven. „Ik moet dus dadelijk vertrekken.”

„Dadelijk!” riep Nathanael Mobson, en keek op zijn horloge. „De eerstvolgende trein vertrekt drie minuten voor zes. Die haal je niet meer”.

„O!” ze Patrick Peppercorn, nadat hij ook op zijn horloge gezien had. „Ik zal hem nog net halen. Ik heb nog zeven minuten.” Met een onverwachtschen sprong zette hij zich in beweging en snel als de wind verdween hij achter het palmboschje.

„De trein zal net voor zijn neus weggaan!” bromde Nathanael Mobson tevreden. Vervolgens snelde hij naar het strand, om Gladys te zoeken.

Hij vond haar weldra bij de muzikant.

„Hij is weg!” vertelde hij haar triomfantelijk, terwijl hij in zijn binnenzak voelde, waar het gewichtige stuk zich bevond. „Hij is in galop naar 't station gerend. Als ik wraakzuchtig was, had ik hem aan de politie overgegeven.”

Ze wierp hem uit haar betraande oogen een dankbaren blik toe en dacht: hij is toch veel beter, dan hij er uitziet.

De muziek viel plotseling met een fortissimo in en belette voorloopig een verder gesprek. Nathanael Mobson was overtuigd, dat Tom den trein niet meer gehaald had en eerst met den express Key West kon verlaten. En nu maakte hij zich gereed zijn plicht tegenover de firma Sniffler & Co te vervullen.

Hij verontschuldigde zich bij Gladys voor een paar minuten, snelde naar de dichtstbij zijnde telefoon en liet zich met het Grand Hotel verbinden, waar hij om een onderhoud met Mevrouw Cravath uit Chicago verzocht.

„De drie dames zijn zoeven vertrokken!” werd hem geantwoord.

Prachtig! dacht hij en danste bijna van blijdschap. Nu loopt hij ze juist in de armen.

Opgewekt keerde hij naar Gladys terug, die hij overlaadde met vriendelijke woorden. En hij slaagde er in, een zwak glimlachje bij haar te voorschijn te roepen. Over Tom werd voorloopig tusschen hen niet meer gesproken.

Voor het eten snelde Nathanael Mobson naar het station en vroeg inlichtingen over het vertrek van de drie dames uit Chicago. Het viel hem gemakkelijk vast te stellen, dat zich bij haar een heer had bevonden, die eveneens naar Chicago ging.

Nu danste Nathanael Mobson werkelijk van vreugde en onder het eten deelde hij Gladys het nieuws mee. Hij slaagde er in haar te overreden om te Key West te blijven, tot haar verlof voorbij was.

Toen hij zijn kamer bereikt had, schreef hij een nauwkeurig relaas over de gebeurtenissen van dezen dag, voor zoover deze Patrick Peppercorn betroffen, en voegde het bij de andere stukken. In een begeleidend schrijven liet hij op het succesvolle begin van zijn werkzaamheden het volle licht vallen, waarna hij om toezending van het contract verzocht. Hij verzweeg, dat hem gebleken was dat Patrick Peppercorn en zijn neef Tom Fleitman een en dezelfde persoon waren, omdat hij daarop later met nog grooter succes meende te kunnen wijzen.

* * *

Patrick Peppercorn zat ondertusschen in een klein en nederig hotel bij de haven en peinsde over het geval Tom Fleitman.

Waar zou de arme kerel zijn? Zou hij werkelijk zoo dwaas zijn geweest, zich van kant te maken?

Patrick Peppercorn schudde krachtig het hoofd. Het leek hem zeer onwaarschijnlijk toe, dat iemand die zoo gelukkig was zijn dubbelganger te zijn, zich met eigen hand het schoone leven zou benemen.

Hij nam dus aan, dat Tom Fleitman nog leefde. Hij woonde klaarblijkelijk in Tampa. Nu verplaatste Patrick Peppercorn zich in den toestand van dezen armen vent en terstond zag hij in, dat hij door den drang der omstandigheden weer een klein vergrijp begaan had, waaruit zeer gemakkelijk een grooter groeien kon.

„Zoo begin je nu je nieuwe leven!” riep hij, zich met de gebalde vuist voor het voorhoofd slaande. „Schaam je, Patrick Peppercorn, je hebt in je lictzinnigheid al genoeg onheil aangericht. De dure plicht rust nu op je, dien Tom Fleitman op te zoeken en hem te vertellen, dat je voor hem van de erfenis, die hij van zijn oom te verwachten heeft, afstand hebt gedaan, opdat hij zijn tegenmaatregelen kan nemen. En die erfenis is zeker niet klein, anders was die Nathanael Mobson er niet zoo belust op.”

Zoo denkende begon Patrick Peppercorn gejaagd zijn kamer op en neer te loopen.

„Ik moet naar Tampa!” sprak hij eindelijk. „Ik moet dien Tom Fleitman opzoeken. Als hij niet in Tampa is, moet ik informeerden waar hij dan zit, wat ook het beste in Tampa kan geschieden. In het uiterste geval ga ik dadelijk op zijn oom Sam Shuttlecock af.”

Nadenkend bleef hij staan en legde een vinger tegen zijn voorhoofd. „Sam Shuttlecock?” vroeg hij langzaam. „Die naam komt me bekend voor. Dien heb ik al eens meer gehoord.”

Maar ondanks zijn voortreffelijk geheugen kon hij zich niet meer herinneren, waar of van wien hij dien naam gehoord had. Als voorzitter van den Bond voor ethische huwelijksvorming had hij ook zoo ontzettend veel namen gehoord.

Den volgenden middag stak hij als eenige passagier op een petroleumboot in zee, op weg naar Tampa. De blauwe bril had hij opgezet. De zwarte baard wierp hij in zee. (Wordt vervolgd).

SLACHTOFFERS VAN DEN WINTER.

Dezen zomer zag ik ze, toen ze getweeën hun hoogen luchtweg togen, koninklijk in hun kloeke vlucht door den vallenden avond. Zij aan zij, statig en frisch op hun machtige wiken, keerden ze huiswaarts van hun jachtgebied, terwijl hun silhouet zich scherp afteekende tegen het donkerend blauw. Nog uit wijde verte scheurde hun schelle kreet door destilte.

De dagen van overvloed gingen, en de adem van den winter striemde over velden en wateren. Een pantser van ijs beschermde de prooi der felle jagers — hongersnood kwam in hun rijk. Hun grijs-grauwe gestalten stonden roerloos aan den zoom der togevroren wateren, als het dag was, en tegen den avond zochten ze een rustplaats in het geboomte, terwijl de honger pijnde en wroette in hun ingewanden — zoo heeft de dood ze gevonden. . . .

Nu is weg de gele, felle vlam uit de scherpe oogen, maar nog licht uit hun ontzielde lijf de majesteit, die verging.

Bennekom. 3 Febr. '17.

J. H. BONNS.

Een grappige landstormman.

Een Duitsche landstormman ontving, natuurlijk bij vergissing, aan het front een aanmaning tot het betalen van zeventig Mark achterstallige belastingschuld. Hij schreef aan het Berlijnsche ontvangenskantoor het volgende, niet onaardige briefje: — „Hierbij zend ik U de aanmaning terug onder mededeeling, dat mijn beurs me helaas niet toelaat tegenwoordig belasting te betalen. Aangenamer zou het me geweest zijn van U een zending „liebesgaben” te hebben ontvangen dan een maanbriefje. Van 63 Pfg. soldij daags kan men toch bezwaarlijk per kwartaal 70 Mark aan belasting opbrengen, zoodat ik vermoed, dat hier een vergissing in het spel is. Het aangekondigde bezoek van Uw deurwaarder zou me overigens aangenaam zijn. Hier aan de Somme bestaat echter een zeer schoone gelegenheid om zulk bezoek vlug en pijnloos voor eeuwig te doen verdwijnen. Mocht U hem willen zenden, stuur dan s.v.p. een gasfitter mee; het riikt hier soms zoo erg naar gas, er is bepaald hier of daar een lek of de heeren aan den overkant hebben bij ongeluk weer eens de gaskraan laten openstaan”.

Om de vergissing weer goed te maken hebben de ambtenaren van het belastingkantoor dezen leukibus een flink „liebesgabenpakket” doen geworden.

G.

Foto J. H. Bonns.

SLACHTOFFERS VAN DEN WINTER. DOODGEVROREN REIGERS.